

Grozīs IIN likumu (1/11/20)

Saeimā tiek skatīti grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (IIN) saistībā ar neapliekamo minimumu, ko piemēros remigrējušu diasporas locekļu ārvalstīs gūtajiem vecuma pensijas ienākumiem. Šajā rakstā - par plānotajām izmaiņām.

Saskaņā ar grozījumu anotāciju likumprojekta mērķis ir veicināt pirmspensijas vecuma diasporas locekļu atgriešanos Latvijā, tādējādi cenšoties nodrošināt vismaz 1000 emigrējušu personu atgriešanos gadā. Diasporas likuma izpratnē ar diasporu saprot ārpus Latvijas pastāvīgi dzīvojošos Latvijas pilsoņus, latviešus un citas personas, kam ir saikne ar Latviju, kā arī viņu ģimenes locekļus.

Ar grozījumiem IIN likuma 12. pantā plānots noteikt, ka remigrējuša diasporas locekļa ārvalstīs gūtajiem vecuma pensijas ienākumiem piemēros ārvalsts neapliekamo minimumu, ja izpildās šādi nosacījumi:

1. remigrējušais diasporas loceklis pirms kļūšanas par Latvijas rezidentu pēdējo 60 mēnešu laikā nav bijis Latvijas rezidents;
2. remigrējušais diasporas loceklis ir pieteicies VID, informējot par savām tiesībām izmantot remigrējušā diasporas locekļa ārvalsts pensijas neapliekamo minimumu, un kopā ar taksācijas gada deklarāciju ir iesniedzis dokumentu, kas apliecina viņa ārvalstīs piemērojamā neapliekamā minimuma apmēru;¹
3. remigrējušais diasporas loceklis, saņemot vecuma pensiju atbilstoši ārvalstu normatīvajiem aktiem, ir sasniedzis likuma "Par valsts pensijām" 11. panta pirmajā daļā noteikto vecumu.

Tātad, izpildoties šiem kritērijiem, personai būs tiesības piemērot savai ārvalsts pensijai neapliekamo minimumu tādā apmērā, kāds noteikts vecuma pensijai ārvalstī. Grozījumi paredz, ka gadījumā, ja persona saņem pensijas ienākumus vairākās valstīs, tai būs tiesības piemērot vislielāko neapliekamo minimumu. Turpretī, ja ārvalsts neapliekamais minimums ir mazāks par pensionāra neapliekamo minimumu Latvijā (šogad 3600 eiro), tad piemēros Latvijas neapliekamo minimumu.

Ja taksācijas gada laikā maksātājam ir jau piemērots kāds cits IIN likuma 12. pantā noteiktais neapliekamais minimums, bet taksācijas gada laikā tas izvēlas ienākumam piemērot ārvalsts neapliekamo minimumu, tad VID pēc maksātāja iesnieguma saņemšanas pārtrauc piemērot taksācijas gada laikā jau iepriekš piemērotos neapliekamos minimumus, kā arī rezumējošā kārtībā veic maksātājam piemērotā neapliekamā minimuma pārrēķinu un piemēro ārvalsts neapliekamo minimumu.

Likums paredz arī īpašu neapliekamā minimuma noteikšanas kārtību gadījumā, ja remigrējuša diasporas locekļa no ārvalstīm saņemtais vecuma pensijas ienākums saskaņā ar ārvalsts normatīvajiem aktiem ārvalstī nav apliekams ar IIN vai tam pielīdzināmu nodokli. Protī, ja pensijas ienākums ir lielāks par pensionāra neapliekamo minimumu Latvijā, tad no ārvalstīm saņemtajam vecuma pensijas ienākumam nosaka ārvalsts pensijas neapliekamo minimumu 1000 eiro mēnesī. Turpretī, ja pensijas ienākums nesasniedz pensionāra neapliekamo minimumu Latvijā, tad remigrējušam diasporas loceklim piemēros IIN likuma 12. panta 10.¹ daļu, kura nosaka, ka pensionāra neapliekamo minimumu Latvijā drīkstēs piemērot pozitīvi starpībai starp pensionāra Latvijas neapliekamo minimumu un citā valstī piešķirto vecuma pensiju.

Plānots arī papildināt IIN likuma pārejas noteikumus ar 145. punktu, paredzot, ka Ministru kabinets līdz 2023. gada 1. martam izvērtēs šī regulējuma piemērošanas rezultātus un sniegs ziņojumu par tā

lietderīgumu.

¹ Tā kā likumprojekta anotācijā jau apkopota informācija par to, kādi ir neapliekamā minīmuma apmēri vairākās dalībvalstīs, ir skaidrs, ka šī informācija valsts iestādēm ir pieejama un to var arī nākotnē saņemt informācijas apmaiņas procesa ietvaros. Rodas jautājums, kāpēc nodokļa maksātājam šāda informācija jāiesniedz vēl atsevišķi. Saeimā jau iesniegti vairāki priekšlikumi, ka VID pašam vajadzētu apkopot šo informāciju.